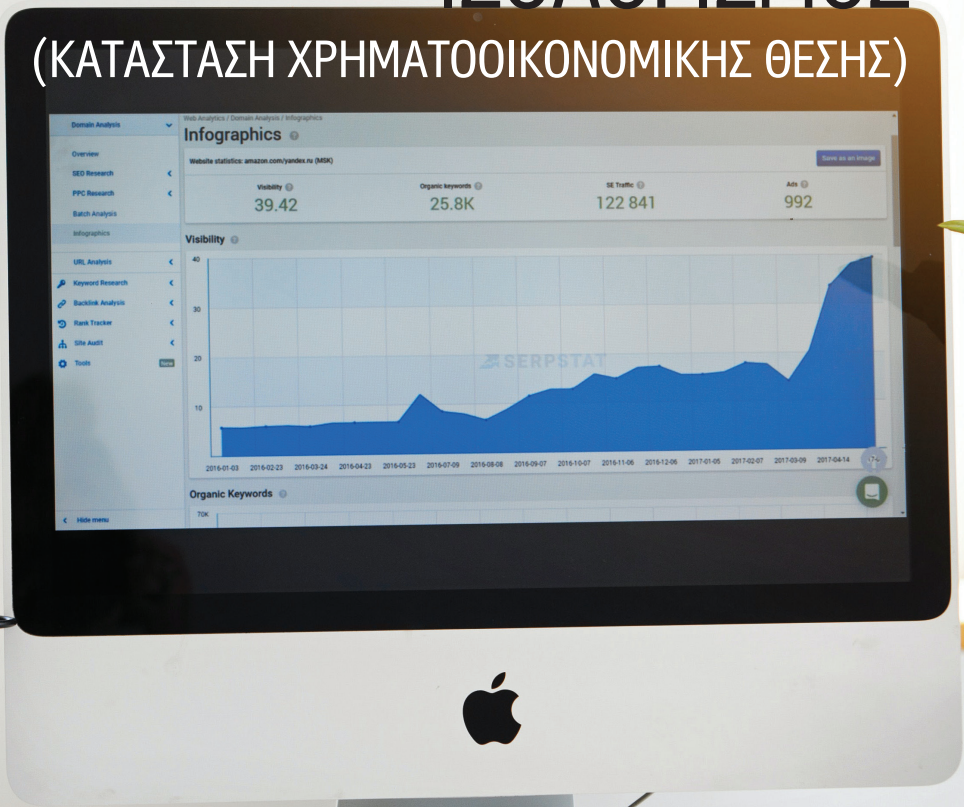

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ)

Σκοπός κεφαλαίου

Σε αυτό το κεφάλαιο:

- Παρουσιάζονται η έννοια του ισολογισμού και η βασική λογιστική ισότητα.
- Παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά και τα είδη του ισολογισμού.
- Αναλύεται ο ισολογισμός βάσει των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων (Ν. 4308/2014) και παρουσιάζεται σχετικό υπόδειγμα.
- Αναλύονται οι μετασχηματισμοί της βασικής λογιστικής ισότητας και παρουσιάζονται διαδοχικοί ισολογισμοί ως αποτέλεσμα μεταβολών στην χρηματοοικονομική θέση μιας επιχείρησης.
- Συνδέεται η λογιστική χρήση με τον ισολογισμό.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Μετά την μελέτη του συγκεκριμένου κεφαλαίου, οι αναγνώστες θα έχουν αντιληφθεί την έννοια του ισολογισμού, τις προϋποθέσεις ένταξης στοιχείων στο ενεργητικό και στο παθητικό της επιχείρησης και τα βασικά χαρακτηριστικά του ισολογισμού. Επιπλέον, θα εμβαθύνουν στη δομή του ισολογισμού σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα και θα συνδέσουν την απογραφή με τη διαδικασία κατάρτισης της συγκεκριμένης λογιστικής κατάστασης.

Λέξεις κλειδιά

Ισολογισμός · Κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης · Βασική λογιστική ισότητα · Μέσα δράσης · Ενεργητικό · Κυκλοφορούντα και μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία · Παθητικό · Καθαρή θέση · Προβλέψεις · Υποχρεώσεις · Διαδοχικοί ισολογισμοί · Απογραφή · Λογιστική χρήση

3.1 Έννοια του ισολογισμού

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο ασχολούμαστε με την **κατάσταση χρηματοοικονομικής πληροφόρησης** που μας δίνει μία **στατική εικόνα** (δηλαδή εικόνα συγκεκριμένης χρονικής στιγμής) της **οικονομικής κατάστασης της οικονομικής μονάδας**. Η χρηματοοικονομική αυτή κατάσταση, η οποία παρουσιάζει ομαδοποιημένα την περιουσία της επιχείρησης, καλείται **Ισολογισμός** ή διαφορετικά **Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης**.

Κάθε οικονομικός οργανισμός για να πραγματοποιήσει το σκοπό για τον οποίο ιδρύθηκε, χρησιμοποιεί και θέτει σε κίνηση μία περιουσία. Ο **ισολογισμός παρουσιάζει την περιουσία της επιχείρησης και τις πηγές άντλησης των κεφαλαίων που χρειάστηκαν για την απόκτηση αυτής της περιουσίας**. Ο ισολογισμός δεν παρουσιάζει το αποτέλεσμα το οποίο αποκομίζει η οικονομική μονάδα από την διαχείριση αυτής της περιουσίας. Δηλαδή, ο ισολογισμός δεν παρουσιάζει τη διαχείριση της περιουσίας, με την οποία δημιουργούνται έσοδα, έξοδα κ.ά., που με τον συσχετισμό των οποίων προκύπτει το λογιστικό αποτέλεσμα (κέρδη ή ζημιές της λογιστικής χρονιάς). Το λογιστικό αποτέλεσμα (κέρδος ή ζημιά) που πέτυχε η οικονομική μονάδα, εμφανίζεται σε άλλη κατάσταση, αυτή των αποτελεσμάτων χρήσης, η οποία παρατίθεται στο επόμενο κεφάλαιο.

Με το παραπάνω σκεπτικό, η **κατάσταση του Ισολογισμού ορίζεται ως εκείνη η χρηματοοικονομική κατάσταση, η οποία σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή και με βάση τις βασικές λογιστικές αρχές, εμφανίζει συνοπτικά και συγχρόνως σε ενιαίο νόμισμα, την περιουσίας της επιχείρησης (αλλιώς τα μέσα δράσης ή ενεργητικό), καθώς και τις υποχρεώσεις προς τρίτους, τις προβλέψεις και την καθαρή θέση μίας οικονομικής μονάδας (δηλαδή το Παθητικό)**.

Ισολογισμός	
Ενεργητικό	Παθητικό
Μέσα δράσης / Περιουσία	Καθαρή θέση Υποχρεώσεις προς τρίτους Προβλέψεις

3.2 Περιουσιακά στοιχεία και προέλευση αυτής

Όποιος αναφέρεται στην περιουσιακή κατάσταση μίας οικονομικής μονάδας, αλλά και οποιουδήποτε φυσικού προσώπου, υποχρεωτικά θα πρέπει να δώσει απαντήσεις σε δύο βασικά ερωτήματα.

1. *Τί περιουσιακά στοιχεία (ή αλλιώς μέσα δράσης) έχει η οικονομική μονάδα για να διαχειριστεί (ή να εκμεταλλευτεί) και να αποκομίσει όφελος;*

2. Πού οφείλει την ύπαρξη αυτών των περιουσιακών στοιχείων, δηλαδή πώς απέκτησε αυτά τα μέσα δράσης;

Για παράδειγμα, τα περιουσιακά στοιχεία μιας συγκεκριμένης επιχείρησης μπορεί να είναι ένα κτίριο, ένα αυτοκίνητο, τρία μηχανήματα και οι καταθέσεις της σε μία τράπεζα.

Αυτά τα περιουσιακά στοιχεία:

- προέρχονται από **ίδια κεφάλαια** (συγκεκριμένα προέρχονται από τους φορείς της, δηλαδή τους ιδιοκτήτες της, οπότε θα τα επιστρέψει σε αυτούς μετά την λύση και εκκαθάρισή της) ή
- προέρχονται από **χρηματοδότηση** (δανεισμό) **τρίτων** (οποιασδήποτε μορφής και συνεπώς πρέπει να τα επιστρέψει κάποια στιγμή κατά την διάρκεια της λειτουργίας της).

Σε κάθε περίπτωση, **η χρηματική αξία των περιουσιακών στοιχείων, που έχει στην διάθεση της κάθε οικονομική μονάδα, δεν μπορεί να είναι μικρότερη ή μεγαλύτερη από τις πηγές χρηματοδότησης τους**, (δηλαδή τις πηγές προέλευσής τους), οι οποίες αναφέρθηκαν προηγούμενα, άρα **το ενεργητικό θα είναι πάντοτε ίσο με το παθητικό**.

Τα περιουσιακά στοιχεία διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

1. σε αυτά που είναι δεκτικά άμεσης χρηματικής αποτιμήσεως και
2. σε αυτά που η αξία τους υπολογίζεται με έμμεσο τρόπο.

- **Περιουσιακά στοιχεία δεκτικά άμεσης χρηματικής αποτιμήσεως** αποτελούν π.χ. οι πρώτες ύλες, τα εμπορεύματα, τα προϊόντα, οι υπηρεσίες, οι απαιτήσεις, οι υποχρεώσεις, τα μηχανήματα, τα μεταφορικά μέσα. Τα στοιχεία αυτά καταγράφει και παρακολουθεί η λογιστική κατά είδος, χρηματική αξία και άλλα χαρακτηριστικά.
- **Περιουσιακά στοιχεία που η αξία τους υπολογίζεται έμμεσα** αποτελούν η κοινωνικοοικονομική σημασία του οικονομικού οργανισμού, η ικανότητα του προσωπικού του, η εμπιστοσύνη σ' αυτούς που συναλλάσσεται, το φυσικό του περιβάλλον, οι προοπτικές αναπτύξεως του και άλλα στοιχεία γενικά και ειδικά. Τα στοιχεία αυτά, αν και η σημασία τους είναι πολύ πιο μεγάλη από τα δεκτικά άμεσης χρηματικής αποτιμήσεως, όπως π.χ. ο ρόλος του καλού χημικού σε μία φαρμακοβιομηχανία, δεν καταγράφονται από τη λογιστική.

Η **περιουσία** λοιπόν του οικονομικού οργανισμού συγκροτείται από τον ή τους φορείς της, αν είναι περισσότερα πρόσωπα και μπορεί να προέρχεται:

- Από ιδιωτική περιουσία του φορέα του και από περιουσία τρίτων, ξένων προς την επιχείρηση, όπως π.χ. προμηθευτών, δανειστών. Η περίπτωση αυτή αποτελεί τον κανόνα της συνθέσεως της περιουσίας κάθε οικονομικού οργανισμού και ιδιαίτερα των επιχειρήσεων, με τις οποίες θα ασχοληθούμε κατά κύριο λόγο.

- Μόνο από περιουσία του φορέα του.
- Μόνο από περιουσία τρίτων.

3.3 Βασική λογιστική ισότητα

Με τον όρο «**βασική λογιστική ισότητα**» γίνεται αναφορά στην οικονομική κατάσταση μίας επιχείρησης, η οποία παρουσιάζεται υπό μορφή μαθηματικής ισότητας, και κάνει εμφανές ότι τα μέσα δράσης μίας επιχείρησης είναι υποχρεωτικά ίσα με τις πηγές προέλευσής τους. Εδώ θα πρέπει να διευκρινισθεί ξανά, ότι με τον όρο **μέσα δράσης** εννοούνται τα μέσα εκείνα, τα οποία έχει στην κατοχή της η οικονομική μονάδα και τα οποία χρησιμοποιεί προκειμένου να πραγματοποιεί εμπορικές πράξεις στην αγορά, στην οποία δραστηριοποιείται. Δηλαδή, με τα μέσα αυτά, η **επιχείρηση ενεργεί σε μία οικονομία**, σε μία συγκεκριμένη αγορά. Για τον λόγο αυτό, το σύνολο των μέσων δράσης ονομάζεται **ενεργητικό**. Τέτοια παραδείγματα είναι: τα κτίρια, τα μηχανήματα, τα μεταφορικά μέσα, τα αποθέματα, οι απαιτήσεις, τα χρεόγραφα, τα μετρητά που έχει στο ταμείο της, οι καταθέσεις όψεως κ.ά.

Όσον αφορά τις **πηγές προέλευσης** των μέσων δράσης (ή διαφορετικά **υποχρεώσεις** της οικονομικής μονάδας ή **παθητικό**) είναι αναγκαίο να τονισθούν τα δύο μέρη, τα οποία τις αποτελούν. Αυτά τα δύο μέρη είναι πρώτον η **καθαρή θέση** ή **ίδια κεφάλαια** (δηλαδή οι εισφορές, που έγιναν από τους φορείς της επιχείρησης, με οποιοδήποτε τρόπο και σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή της ζωής αυτής) και δεύτερο, οι **υποχρεώσεις προς τρίτους** ή **καθαρό παθητικό** ή **ξένα κεφάλαια** (που αφορούν χρηματοδότηση τρίτων προς την επιχείρηση, η οποία θα πρέπει να επιστραφεί σε αυτούς σε συγκεκριμένο χρόνο, συμβατικά καθορισμένο).

Δηλαδή τα **ίδια κεφάλαια** αφορούν ποσά, τα οποία ανήκουν στον (ή στους) φορείς (ιδιοκτήτη ή εταίρους ή μετόχους) της οικονομικής μονάδας και των οποίων η εισφορά έγινε είτε άμεσα, κατά την ίδρυση ή κατά την αύξηση κεφαλαίου της επιχείρησης, είτε, έμμεσα, από κέρδη της επιχείρησης. Με άλλα λόγια, με απόφαση των φορέων ή λόγω νομικής υποχρέωσης τους, μέρος των κερδών δεν διανεμήθηκαν στους δικαιούχους, αλλά παρέμειναν στην επιχείρηση με τη μορφή αποθεματικών κεφαλαίων. Αντίθετα, οι **υποχρεώσεις προς τρίτους** αφορούν χρηματοδότηση της επιχείρησης με μορφή δανεισμού, παροχής πιστώσεων, αποδοχής γραμματίων εισπρακτέων κ.ά., η οποία θα πρέπει να επιστραφεί στους δανειστές σε συγκεκριμένο χρόνο, που καθορίζεται από την μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών σύμβαση και πριν τη λύση και εκκαθάριση της επιχείρησης.

Τέλος πρέπει να τονισθεί ότι τα ίδια κεφάλαια και οι υποχρεώσεις προς τρίτους (καθαρό παθητικό) θεωρούνται υποχρεώσεις της οικονομικής μονάδας, διότι σε νομικό επίπεδο, η επιχείρηση θεωρείται νομικό πρόσωπο, απόλυτα διακριτό από τους φορείς της, οι οποίοι μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Στην λογιστική επιστήμη, αυτός ο διαχωρισμός στηρίζεται στην **βασική λογιστική αρχή της λογιστικής οντότητας** ή **λογιστικής μονάδας**, στην οποία αναφερθήκαμε σε

προηγούμενο κεφάλαιο. Στην λογιστική πρακτική όμως, όπως και σε σημαντικό μέρος της λογιστικής βιβλιογραφίας, οι υποχρεώσεις προς τρίτους (δηλαδή το καθαρό παθητικό) αναφέρονται απλά ως υποχρεώσεις, συνήθως για λόγους απλοποίησης. Επειδή, ο αναγνώστης του βιβλίου αυτού θα βρίσκει σε δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις αυτή την απλοποίηση, θα την διατηρήσουμε σε κάποια παραδείγματά μας.

Επομένως η βασική λογιστική ισότητα εμφανίζεται, σε διάφορες εκδοχές, ως εξής:

Μέσα Δράσης	=	Πηγές Προέλευσης Μέσων Δράσης
	ή	
Περιουσία	=	Πηγές Προέλευσης περιουσιακών στοιχείων
	ή	
Ενεργητικό	=	Παθητικό
	ή	
Ενεργητικό	=	Ίδια Κεφάλαια + Υποχρεώσεις προς Τρίτους
	ή	
Ενεργητικό	=	Ίδια Κεφάλαια + Υποχρεώσεις
	ή	
Ενεργητικό	=	Ίδια Κεφάλαια + Ξένα Κεφάλαια
	ή	
Ενεργητικό	=	Καθαρή Θέση + Καθαρό Παθητικό

3.4 Οπτικές γωνίες παρακολούθησης περιουσιακών στοιχείων

Τα στελέχη των οικονομικών μονάδων, έχουν να αντιμετωπίσουν τα ακόλουθα βασικά θέματα:

- **Νομικά θέματα** όπως συμβάσεις, φορολογικά, εργατικά, αποζημιώσεις, ποιτικές ρήτρες, ενέχυρα, υποθήκες, επιτάξεις κ.λπ.
- **Οικονομικά θέματα** όπως παραγωγή και διακίνηση αγαθών, εξοικονόμηση κεφαλαίων, επενδύσεις κεφαλαίων, χορηγήσεις πιστώσεων και άλλα.
- **Λογιστικά θέματα** όπως καταγραφή, παρακολούθηση και αξιολόγηση των λογιστικών γεγονότων με βάση τους κανόνες της τεχνικής και της επιστήμης της λογιστικής, με τη χρησιμοποίηση των λογαριασμών, ως κύριων οργάνων.

Η σύνθεση των στοιχείων της περιουσίας του οικονομικού οργανισμού και από τις τρεις αυτές οπτικές γωνίες έχει ως εξής:

- Νομική οπτική γωνία
- Οικονομική οπτική γωνία
- Λογιστική οπτική γωνία

3.4.1 Νομική οπτική γωνία

Σύμφωνα με την νομική άποψη, η περιουσία του οικονομικού οργανισμού ορίζεται ως δικαιώματα ή περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις.

Τα δικαιώματα διακρίνονται σε:

- α) κυριότητας του οικονομικού οργανισμού (ή του φορέα της ατομικής επιχειρήσεως, αν πρόκειται για ατομική επιχείρηση) π.χ. ιδιόκτητη οικοδομή, μηχανήματα, εμπορεύματα, μετρητά,
- β) εκμεταλλεύσεως, όπως δικαίωμα εκμεταλλεύσεως διπλώματος ευρεσιτεχνίας, επωνυμίας, σήματος,
- γ) απαιτήσεων, όπως απαιτήσεις από πελάτες και λοιπούς χρεώστες.

Ακόμη τα δικαιώματα, ως προς τη διαχείριση διακρίνονται σε:

- ελεύθερα, όταν για την διαχείρισή τους δεν υπάρχει νομική δέσμευση, και σε
- δεσμευμένα, όταν υπάρχει νομική δέσμευση π.χ. ενεχυριασμένα εμπορεύματα, εμπορεύματα δεσμευμένα από την αγορανομία, ενυπόθηκα ακίνητα.

Τέλος, οι υποχρεώσεις διακρίνονται σε:

- α) Υποχρεώσεις προς το φορέα: κεφάλαιο, αποθεματικά κεφάλαια κ.λπ. και
- β) Υποχρεώσεις προς τρίτους: προμηθευτές, δανειστές, λοιποί πιστωτές.

Η περιουσία της επιχειρήσεως σύμφωνα με την νομική άποψη, διαμορφώνεται από την ισότητα:

Δικαιώματα ή Περιουσιακά Στοιχεία = Υποχρεώσεις

3.4.2 Οικονομική οπτική γωνία

Σύμφωνα με την οικονομική άποψη, η περιουσία της επιχειρήσεως, ορίζεται ως οικονομικά αγαθά και κεφάλαιο.

Τα **οικονομικά αγαθά** διακρίνονται σε:

- α) Υλικά ή Ενσώματα, αυτά δηλαδή που έχουν υλική υπόσταση, π.χ. κτίρια, εμπορεύματα, έπιπλα, κ.λπ.,
- β) Άυλα ή Ασώματα, αυτά δηλαδή που δεν έχουν υλική υπόσταση, π.χ. δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, σήματα,
- γ) Απαιτήσεις, πελάτες και λοιποί χρεώστες.

Το **κεφάλαιο** διακρίνεται σε:

- α) Ίδιο Κεφάλαιο, που προέρχεται από το φορέα (εισφορές του φορέα, κέρδη που δεν απόσυρε ο φορέας). Το ίδιο κεφάλαιο διακρίνεται σε αρχικό, συμπληρωματικό και επίκτητο και
- β) Ξένο Κεφάλαιο, που προέρχεται από τρίτους, δηλαδή προμηθευτές, δανειστές, λοιπούς πιστωτές.

Η περιουσία της επιχειρήσεως, σύμφωνα με την οικονομική άποψη, διαμορφώνεται με την ισότητα:

$$\text{Οικονομικά Αγαθά} = \text{Κεφάλαιο}$$

3.4.3 Λογιστική οπτική γωνία

Σύμφωνα με αυτήν την οπτική γωνία, η περιουσία της επιχειρήσεως ορίζεται ως Ενεργητικό και Παθητικό. Ενεργητικό είναι τα μέσα δράσεως της επιχειρήσεως, όπως μηχανήματα, πρώτες ύλες, προϊόντα, πελάτες, μετρητά. Παθητικό είναι οι πηγές από τις οποίες προέρχεται το Ενεργητικό, όπως κεφάλαιο, προμηθευτές. Στο Παθητικό παρουσιάζεται από πού προήλθαν τα κεφάλαια για να αποκτηθεί το Ενεργητικό.

Κατά την άποψη αυτή έχουμε:

$$\text{Ενεργητικό} = \text{Παθητικό}$$

3.5 Προϋποθέσεις ένταξης στοιχείων στο ενεργητικό και στο παθητικό

Όπως είδαμε προηγουμένως, το σύνολο των μέσων δράσης μίας οικονομικής μονάδας ονομάζεται ενεργητικό. Για να ενταχθούν όμως τα μέσα δράσης στο ενεργητικό μίας οικονομικής μονάδας πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες 3 προϋποθέσεις:

1. *Να ανήκουν κατά κυριότητα στην οικονομική μονάδα* (ή έστω να έχει αναλάβει η οικονομική μονάδα το μεγαλύτερο μέρος των ωφελημάτων και των κινδύνων, που απορρέουν από αυτά).
2. *Να έχουν περιέλθει στην κυριότητα της οικονομικής μονάδας μετά από κάποιο λογιστικό γεγονός* (εμπορική συναλλαγή) και, επομένως, να μπορεί να προσδιοριστεί αντικειμενικά η τιμή τους.
3. *Να μπορούν να χρησιμοποιηθούν άμεσα ή έμμεσα για την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών της οικονομικής μονάδας.*

Ακόμη, θα πρέπει να τονισθεί πως παρά το γεγονός ότι, τόσο η εγχώρια, όσο και η διεθνής βιβλιογραφία ταυτίζει τα μέσα δράσης με τον όρο περιουσία, ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν είναι ακριβές, διότι:

- Υπάρχουν μέσα δράσης, τα οποία δεν αποτελούν περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής μονάδας, απλώς θεωρούνται ως τέτοια, για πρακτικούς λόγους (όπως είναι τα κεφαλαιοποιηθέντα έξοδα) και εντάσσονται στο ενεργητικό.
- Υπάρχουν περιουσιακά στοιχεία, τα οποία όμως δεν πληρούν τις προϋποθέσεις ένταξής τους στο ενεργητικό και επομένως δεν μπορούν να ενταχθούν σε αυτό, όπως είναι η φήμη και πελατεία.

Συνεπώς, βάσει του ανωτέρω σκεπτικού, η σωστή ονομασία των στοιχείων, τα οποία αποτελούν το ενεργητικό του ισολογισμού, είναι «μέσα δράσης», έστω και εάν χρησιμοποιείται συχνότατα ο όρος περιουσία, ακόμη και στο παρόν βιβλίο.

Όσον αφορά τις υποχρεώσεις προς τρίτους (καθαρό παθητικό) και αυτές πρέπει να πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις για να ενταχθούν στην οικονομική κατάσταση του ισολογισμού. Συγκεκριμένα πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Θα πρέπει οπωσδήποτε να είναι *υποχρεώσεις της οικονομικής μονάδας* και όχι των φορέων της. Η προϋπόθεση αυτή στηρίζεται στην έννοια του νομικού προσώπου, καθώς και στην βασική λογιστική αρχή της λογιστικής οντότητας ή λογιστικής μονάδας.
- Θα πρέπει να είναι *συνέπεια λογιστικού γεγονότος*, έτσι ώστε να μπορεί να καθορίζεται η αξία τους αντικειμενικά.
- Να *προβλέπεται στο μέλλον η αποπληρωμή* τους με χρήμα ή άλλο ισοδύναμο.
- Να μπορούν να *αποδοθούν σε χρηματικές μονάδες*.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, μπορούμε πλέον να καταλάβουμε γιατί η κατάσταση του Ισολογισμού μπορεί να οριστεί ως η χρηματοοικονομική κατάσταση, η οποία σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή και με βάση τις βασικές λογιστικές αρχές, εμφανίζει συνοπτικά και συγχρόνως σε ενιαίο νόμισμα, τα μέσα δράσης του ενεργητικού, τις υποχρεώσεις προς τρίτους και την καθαρή θέση μίας οικονομικής μονάδας.

3.5.1 Ταξινόμηση των στοιχείων του ισολογισμού

Έχει κατ' επανάληψη αναφερθεί, πως οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, συνεπώς και ο ισολογισμός, έχουν ως κύριο σκοπό τους την ενημέρωση του τρίτου ενδιαφερόμενου, δηλαδή αυτού που δεν έχει πρόσβαση στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης. Εφόσον ο σκοπός των οικονομικών καταστάσεων είναι αυτός, τότε οι καταστάσεις αυτές θα πρέπει να παρουσιάζουν το περιεχόμενό τους κατάλληλα ταξινομημένο σε ομάδες στοιχείων¹ και όσο το δυνατόν περισσότερο τυποποιημένο. Κατά καιρούς έχουν προταθεί διάφοροι τρόποι ταξινόμησης, ωστόσο εκείνος που έχει επικρατήσει είναι η ταξινόμηση, η οποία χρησιμοποιεί ως κριτήριο το **χρόνο πρόθεσης ρευστοποίησης**, όσον αφορά τα μέσα δράσης και το κριτήριο **του χρόνου πρόθεσης πληρωμής**, όσον αφορά τις υποχρεώσεις. Σύμφωνα, λοιπόν, με το κριτήριο αυτό, η πιο κατάλληλη ταξινόμηση είναι η ακόλουθη:

Τα στοιχεία του Ενεργητικού διακρίνονται σε:

- **Πάγιο ενεργητικό (Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία)**. Στην ομάδα αυτή περιλαμβάνονται τα στοιχεία εκείνα (λογαριασμοί) για τα οποία από την πλευρά της οικονομικής μονάδας (οντότητας) δεν υπάρχει πρόθεση

1. Τα στοιχεία των λογιστικών καταστάσεων και κατ' επέκταση του ισολογισμού, είτε αποτελούν μέσα δράσης, είτε υποχρεώσεις, παρουσιάζονται σε συγκεκριμένες ομάδες στοιχείων. Οι ονομασίες μέσα στις οποίες αποτυπώνονται τα στοιχεία αυτά ονομάζονται «λογαριασμοί» και αποτελούν αντικείμενο ανάλυσης στο 5ο κεφάλαιο.

ρευστοποίησης τους. Παραδείγματα τέτοιων στοιχείων σε μία επιχείρηση είναι τα κτίρια, τα μηχανήματα, τα έπιπλα, τα μεταφορικά μέσα αυτής κ.ά. Παραδείγματα τέτοιων στοιχείων σε μία επιχείρηση είναι τα κτίρια, τα μηχανήματα, τα έπιπλα, τα μεταφορικά μέσα αυτής κ.ά.

- **Κυκλοφορούν ενεργητικό.** Στην ομάδα αυτή περιλαμβάνονται τα στοιχεία εκείνα (λογαριασμοί) για τα οποία υπάρχει πρόθεση ρευστοποίησης μέσα στη λογιστική χρήση (ή μία λογιστική περίοδο ή λειτουργικό κύκλο). Παραδείγματα τέτοιων στοιχείων σε μία επιχείρηση είναι τα αποθέματα, οι απαιτήσεις κ.ά.
- **Διαθέσιμο ενεργητικό.** Στην ομάδα αυτή περιλαμβάνονται τα στοιχεία εκείνα, τα οποία είναι άμεσα ρευστοποιήσιμα, δηλαδή είναι ήδη μετρητά (ή άμεσα ρευστοποιήσιμα)².

Τα **στοιχεία των πηγών προέλευσης** ταξινομούνται στις δύο βασικές κατηγορίες, που ήδη αναφέρθηκαν, δηλαδή τους λογαριασμούς της καθαρής θέσης και αυτούς των υποχρεώσεων προς τρίτους (καθαρό παθητικό).

Η Καθαρή Θέση ή αλλιώς τα ίδια κεφάλαια είναι τα κεφάλαια εκείνα, τα οποία η οικονομική μονάδα προτίθεται να επιστρέψει στους φορείς της μετά την λύση και εκκαθάριση, εφόσον αυτά υπάρχουν, διότι οι φορείς της οικονομικής μονάδας φέρουν και τον επιχειρηματικό κίνδυνο. Τα βασικά στοιχεία της καθαρής θέσης είναι τα κεφάλαια που έχουν καταβάλει η φορείς της επιχείρησης και το μέρος από τα κέρδη που έχουν διακρατηθεί στην επιχείρηση και δεν έχουν διανεμηθεί στους φορείς με τη μορφή μερίσματος.

Οι **υποχρεώσεις προς τρίτους**, όπως έχει ήδη αναφερθεί, ταξινομούνται βάσει του κριτηρίου του χρόνου πρόθεσης πληρωμής και συνεπώς, η πιο κατάλληλη ταξινόμηση είναι σε:

- **Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις**, που είναι οι υποχρεώσεις, για τις οποίες υπάρχει πρόθεση πληρωμής από την οικονομική μονάδα μετά από μία λογιστική χρήση (ή λογιστική περίοδο ή λειτουργικό κύκλο) και όχι σε αυτή, που ακολουθεί της κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων.
- **Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις**, που είναι οι υποχρεώσεις, για τις οποίες υπάρχει πρόθεση πληρωμής από την οικονομική μονάδα, εντός της επόμενης λογιστικής χρήσης (ή της επόμενης λογιστικής περιόδου ή του επόμενου λειτουργικού κύκλου).

Συνεπώς, το **γενικό κριτήριο κατάταξης των στοιχείων**, τα οποία δομούν το παθητικό, είναι ο **χρονικός ορίζοντας ληκτότητας των υποχρεώσεων**. Επισημαίνεται

2. Το διαθέσιμο ενεργητικό συνήθως ενσωματώνεται στο κυκλοφορούν ενεργητικό και δεν αποτελεί διακριτό επίπεδο παρουσίασης του ενεργητικού. Τα διαθέσιμα, και στην Ελλάδα, προσεγγίζονται ως μέρος του κυκλοφορούντος ενεργητικού (π.χ. με βάση την ταξινόμηση του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου ή των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων). Όμως, λόγω της σημαντικότητάς τους δύναται να παρουσιαστούν και ξεχωριστά.

ότι το *άθροισμα των Ιδίων Κεφαλαίων με τις Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις αποτελούν τα Διαρκή Κεφάλαια*.

Βάσει των παραπάνω, η μορφή ενός ισολογισμού θα μπορούσε να είναι η εξής:

Ισολογισμός	
Ενεργητικό	Παθητικό
<p>Πάγιο Ενεργητικό</p> <ul style="list-style-type: none"> Κτίρια Μηχανήματα Έπιπλα Μεταφορικά μέσα 	<p>Καθαρή θέση</p> <ul style="list-style-type: none"> Καταβλημένο κεφάλαιο Αποθεματικό
<p>Κυκλοφορούν Ενεργητικό</p> <ul style="list-style-type: none"> Αποθέματα Απαιτήσεις Διαθέσιμα 	<p>Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις</p> <p>Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις</p>
<p>Σύνολο ενεργητικού</p>	<p>Σύνολο παθητικού</p>

3.6 Τα χαρακτηριστικά του ισολογισμού

Όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο οι λογιστικές πληροφορίες, οι οποίες περιέχονται στις οικονομικές καταστάσεις, θα πρέπει να παρουσιάζουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά, έτσι ώστε ο Ισολογισμός πρέπει να πληροί απαραίτητες προϋποθέσεις. Συνεπώς, ένας ισολογισμός θα πρέπει να διακρίνεται από:

- **Ειλικρίνεια** στην λογιστική πληροφόρηση την οποία παρέχει.
- **Σαφήνεια και ακρίβεια** στην παρουσίαση των λογαριασμών και των ποσών τους, για παράδειγμα η στρογγυλοποίηση των ποσών να μην καλύπτει σημαντική πληροφόρηση.
- **Συγκρισιμότητα** στην παροχή πληροφόρησης. Συγκεκριμένα, για να έχει πλήρη εικόνα, ο κάθε ενδιαφερόμενος, είναι απαραίτητο να παρέχεται πληροφόρηση για περισσότερα από ένα έτη. Η διαχρονικότητα της λογιστικής πληροφόρησης δείχνει καθαρά την ικανότητα της οικονομικής μονάδας να επιβιώσει στο μέλλον³.

3. Αυτό γίνεται σαφές στον αναγνώστη, εφόσον προχωρήσει πέραν της μελέτης του παρόντος βιβλίου και σε άλλους κλάδους της λογιστικής επιστήμης, όπως αυτός της «Ανάλυσης Λογιστικών Καταστάσεων», ο οποίος, σε πολύ μεγάλο βαθμό, στηρίζεται στο γεγονός ότι οι λογιστικές καταστάσεις εμφανίζουν πληροφόρηση για περισσότερα του ενός χρόνια.